

ÜNİVERSİTELERİMİZDE SANAT VE TASARIM EĞİTİMİ

Güner SÜMER*

I-GİRİŞ

Ülkemizdeki Güzel Sanatlar Fakültelerindeki Sanat Eğitimi ve Öğretiminin genel amacı öğrencilerin yaratıcı sanat yeteneklerini geliştirerek, onlara mesleklerinde güçlü bir sanat kişiliği ile özgür ve bilimsel düşünme alışkanlığını kazandırmaktır. Ayrıca, onlarda topluma bütünleşen, hatta daha güzel bir dünyanın yaratılması için bir topluma yol gösteren bir sanatçı kişiliği oluşturmaktır.

Toplumsal talep ve gereksinim dengeleri açısından yaklaşıldığında, Ülkemizdeki Sanat ve Tasarım eğitiminin; üzerinde fazla düşünülmemiş pratik açıdan sağlıksız ve kuramsal açıdan da yüzeysel olduğu gözlenmektedir.

II-SORUNLAR

Sanayiden Üniversiteye geçen bir mensup olarak, Üniversitelerimizdeki Sanat ve Tasarım Eğitiminin sorunlarını Güzel Sanatlar Mezunlarının bugünkü çalışma durumlarını incelersek daha iyi görürüz. Mezunların çalışma yerleri; Eğitim Kurumları, Fabrikalar, Özel Atölyeler ve konu dışı sektörde çalışma yerleri olmaktadır.

Eğitimde öğretmen olarak çalışanlar pedagoji eğitiminden yoksun oldukları gibi teknoloji ve tasarım bilgileri yetersizdir.

Fabrikalarda formen olarak çalışanlara gelince, okulda iki işi 3 ayda yapan öğrenci fabrikada gününde işi bitirmek zorundadır. Bu

---

* Yrd.Doç.Dr.Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Öğretim Üyesi.

nedenle fabrikaya gidenler başarılı olamamakta, öğrenci okulda verilmesi gereken birçok bilgiyi fabrikada zaman zaman zor durumlarda kalarak öğrenmektedir.

Özel atölye açan öğrenci sayısı çok azdır. Bu öğrencilerin yeterli para ve güvenleri olmadığı gibi piyasa ve teknoloji tecrübeleri de yoktur.

Konuları dışındaki diğer işlerde çalışanlar ise Üniversite giriş sınavında istediği branşa giremeyip diploma almak için sanat eğitimi almış öğrencilerden oluşmaktadır.

Sanat Kurumlarına giriş sınavlarının yanlış yapıldığını söyleyebiliriz. Sadece resim sınavına tabi tutmak yeterli midir? Bugün Güzel Sanatlara girebilmek için, Üniversite giriş sınavının birinci basamağını başarma koşulu vardır. Böyle bir koşula neden gerek duyulduğu anlamak olası değildir. Sonra yetenek sınavı gelmektedir. Çoğunlukla hiçbir yeri kazanamamış öğrenciler, ön yetenekle öğrenci alan kurumlara başvurmaktadır.

SANAT EĞİTİMİ YAPAN KURUMLARA gelince; Üniversitelerde sanat eğitimi yapan kurumlar; Güzel Sanatlar Fakülteleri, Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar ve Meslek Yüksek Okulları, Konservatuvarlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Güzel Sanatlar Fakülteleri bulunan Üniversiteler; Mimar Sinan, Marmara, Anadolu, Dokuz Eylül, Hacettepe ve Bilkent Üniversiteleri olmaktadır. Son yıllarda bunlara Erzurum Atatürk, Kayseri Erciyes, Samsun 19 Mayıs Üniversiteleri eklenmiştir. Sanat öğretmeni yetiştirmek üzere ise; Anadolu, Çukurova, Dokuz Eylül, Gazi, İnönü, Karadeniz Teknik, Marmara, 19 Mayıs, Yıldız, Selçuk, Uludağ, Orta Doğu Teknik Üniversitelerine bağlı olmak üzere 12 fakülte vardır. Bu Üniversitelerden Anadolu, Dokuz Eylül, Ege, Gaziantep, Hacettepe, İstanbul, İstanbul Teknik ve Mimar Sinan Üniversitelerinde, Konservatuvarlar da bulunmaktadır. Bu kurumlarda bina, atölye, öğretici, uygulama etkinliği, Kütüphane ve Kültür ortamı yeterli midir?

Sanat eğitimi bugün doğru yapılıyor mu? Sanat eğitiminin hangi

aşamada nasıl yapılacağı konusu büyük önem taşımaktadır. Bölümlerde tezhip, minyatür, geleneksel el sanatları, Sanat Tasarımı adı altında yapılmakta olan disiplinlerde eğitim farklılıkları bulunmaktadır. Bölümlerin öğrenci yetiştirme ve amaçları belirsiz olup ekonomik ihtiyaçları yönlendirilmemektedir.

III-ÇÖZÜM VE ÖNERİLER

Yukarıda belirtilen sorunların ışığı altında öğrencinin eğitim kurumuna girişinden çıkışına kadar bir dizi değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Öncelikle Güzel Sanatlar Fakültelerinden mezun olanların istihdam edileceği iş yerlerine göre eğitimde uzmanlaşmaya gidilmelidir.

Okullara alınan öğrenci sayısı azaltılarak daha yoğun bir eğitim programı uygulanmalıdır. Bugün üniversitelerde öğretim görevlisi olarak çalışanların dışında kaç tane mezun sanatçı olarak çalışmaktadır. Bunun cevabı hiç iç açıcı değildir. Güzel Sanatlar Fakülteleri hiçbir yere giremeyenlerin ve diplomam olsun diyenlerin sığınacağı bir kapı olmamalıdır. Güzel Sanatlar Fakültesinde giriş sınavlarının sınava giren öğrencilerin niteliklerini iyi bir şekilde analiz edecek bir düzeye getirilmesi gerekmektedir.

Bugün Türkiye’de Seramik Endüstrisi büyük bir atılım yapmıştır. Fayans üretiminde dünyada üçüncü ve sıhhi tesisat üretiminde yedinci sıradayız.

Gümrük Birliğinde Seramik Sektörü teşvik yönünden ikinci sıraya konulmuştur. Bu nedenle piyasada endüstriyel seramik tasarımcısına ihtiyaç duyulmaktadır. Sanatla desteklenmiş Endüstriyel Seramik Tasarımı ve Üretimiyle ilgili çalışmalara daha fazla önem verilmelidir. Öğrencilerin seçecekleri uzmanlık dalının dördüncü sınıf yerine üçüncü sınıfta belirlenmesi çözümde atılacak ilk adım olacaktır.

Yeni Güzel Sanatlar Fakültelerinin açılmasının gereksinim ve öncelik açısından fizibilite ve rasyonelite etüdü yapılmalıdır. Güzel Sanatlar alanında nitelikli, öğretim üyesi noksanlığı sorunu, mevcut müfredatın kuramsal yöndeki eksiklikleri sorunu, mevcut fakültelerin

mekan, kitap ve malzeme sorunları ivedilikle çözümlenmelidir. Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin yeniden yapılanması ve eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Çağdaş anlayış ve yaklaşıma göre sanat eğitiminde bilim, teknik ve sanat öğeleri birlikte bulunmalıdır. Bu öğeler modern sanat yaşamında birbirini destekler, tamamlar ve bütünler.

Genel Sanat Eğitimi: Yaşı, kimliği, okulu, bölümü, dalı, programı ve mesleği ne olursa olsun her aşamada herkese yönelik olup ortak genel sanat kültürünü oluşturmayı amaçlamalıdır. Genel Sanat Eğitiminin zorunlu olması gerekir.

Özengen Sanat Eğitimi: Kazanç gözetmeksizin yalnız zevk için öğrenen kimselere yönelik olup davranış değişiklikleri oluşturmayı amaçlar. Özengen Sanat Eğitimi gönüllü ve özgürce seçmeli olmalıdır.

Mesleksel Sanat Eğitimi: Belli bir sanat dalını seçen kişilere yönelik olup sınav yoluyla seçilmeli ve yerleştirilmelidir.

Çağdaş anlamda mesleksel sanat eğitiminin üç ana temeli esas itibari ile sanat, bilim ve teknolojidir. Sanat eğitiminde bu boyutların ağırlıkları meslek dalının özelliklerine göre verilmelidir.

Bugün Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin yeniden yapılanması ve eğitim programlarının yeniden düzenlenmesini gerektiren pekçok nedenler vardır. Bunların başlıcaları şunlardır:

- 1- Güzel Sanatlar Fakültesi modeli ve bu modelin benimsendiği sanat anlayışı sanatta bütünlük ilkesine dayandığı halde mevcut Güzel Sanatlar Fakülteleri kapsadıkları sanat dalları bakımından bu ilkeye yeterince uygun yapılanmamışlardır. Bu nedenle mevcutta dallara bölme yerine bütünleşmede öncelikle bir yapılanmaya gerek vardır.
- 2- Sanatta çağdaşlık anlayışı modern sanat ile birlikte geleneksel sanatı da kapsamı gerektiği halde mevcut Güzel Sanatlar Fakültelerinde bu anlayış henüz yeterince etkin değildir.
- 3- Sanat, bilim ve teknoloji ile gittikçe daha yoğun ve sıkı bir ilişki içine girmektedir. Sanat ile bilimi ve teknolojiyi

birbirinden ayıran duvarlar hızla yıkılmakta ve bütünleşme olmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültelerinin eğitim programlarına bu oluşum ve değişim hızla yansıtılmalıdır.

- 4- Ülkemizde Bilgi Toplumu olma yolunda çabalar gittikçe arttığına göre bilimsel ve teknolojik bilgilerin yanısıra sanatsal bilginin de üretilip kullanılması beklenmektedir. Bunun gerçekleşmesinde Güzel Sanatlar Fakültelerinin sorumluluğu büyüktür.
- 5- Mevcut Güzel Sanatlar Fakülteleri hem Fakülte ve hem de Yüksekokul işlevini görmektedirler. Sanat Fakülteleri, Sanat Meslek Yüksekokullarının kurulup işlerlik kazanması ile asli görevine dönmelidir.
- 6- Türkiye'nin her bölgesinde ve her Üniversitesinde her zaman aynı tip, kapsam ve düzeyde Güzel Sanatlar Fakülteleri oluşturmak pek gerçekçi görünmemektedir.
- 7- ÖSYM Birinci Kademe Barajı aşma sistemi yerine Merkezi Özel Yetenek Sınavı ile öğrenci alım sistemi uygulanmalıdır.

Yukarıda belirtilen Güzel Sanatlar Fakültelerinin yeniden yapılanmasını ve eğitim programlarının yeniden düzenlenmesini gerektiren nedenlerin ışığında Güzel Sanatlar Fakültesi Modelinden Sanatlar Fakültesi Modeline geçilmelidir.

Güzel Sanatlar Fakültelerinin Sanat Fakülteleri olarak yapılandırılmasında tüm sanat kolları sanat fakültesi kapsamına alınmalıdır.

Diğer yönden sanat alanında Sanat Fakültelerine bağlı olarak belirli bir mesleğe yönelik eğitim verecek Sanat Meslek Yüksekokuluna gereksinim duyulacaktır. Böylece Sanat Fakültesi işlevi ile Yüksekokul işlevi karışmayacaktır.

Sanat Fakültesi, Sanat Meslek Yüksekokulu zincirin üçüncü halkasını Sanat Bilimleri Enstitüsü oluşturmaktadır.